

ter subesse. Quo honore promotus, et honore occupatus, oneri potius quam honori intendit: honoris enim est præesse, oneris animas regere. In quo idonee occupatus, magis studuit prodesse quam præesse: adeo ut in cunctis occupationibus monasterii nullum nisi vitæ merito virgaque pastoralis præcelleret. Sic se humilitate inter humiles æqualem, imo inferiorem, inter pravos culpis eorum exigentibus disciplina exhibuit superiorem, illud animo revolvens et opere complectens: *Non dominantes in clero, sed forma facti gregis.* Itemque, *Principem te constituerunt, noli extolli, sed esto quasi unus ex illis.* In synaxi fratrum primum se in primordio, ultimum in fine divinarum laudum præsentavit. Lectisternia ejus sæpius vel petra vel sola nuda tellus, vel, cum remissius indulgere voluit corpori, vilia quæque mattæ aut sagi stramenta. Veste vilis, cibo sibi parcus, aliis sumptuosus et largus, omnia in omnibus discretionem temperans, disciplina coercens. Mensam et lectum communem cum fratribus habuit, nisi forte in oratorio peculiarium obtentu precum specialius interdum pernoctasset: quod utinam vel ad confusionem vel ad damnationem quorundam

abbatum non diceretur, qui sibi secretius a communi conventu fratrum multa strui conclavia, sculptunt ostia, pingunt armaria, mensa sumptuosiori epulantur, cum divite illo sine Lazaro quotidie splendide, postremo ut Flacci illius verbis loquar, sibi dirunt, ædificant, mutant quadrata rotundis. Et utinam in solos abbates, et non etiam in monachos, qui suos per abrupta prælatos sequuntur, hæc faba cederentur quos Psalmista non optantis, sed prophetantis animo intuens ait: *Obscurentur oculi eorum ne videant, et dorsum eorum semper incurva.* Oculi quippe sunt, qui in honoris summi facie positi itineris officium susceperunt: quibus hi nimirum subsequenter inhærent dorsa nominantur. Obscuratis ergo oculis dorsum incurvantur, quia cum lumen virtutis perdunt qui pereunt, profecto cuncti ad portandum peccatorum onera curvantur qui sequuntur. Sed hæc suo in loco latius sapientioribus discutienda relinquimus, dum modo prosequi festinamus, dicere intendimus. Quanquam adhuc plura supersint quæ et laudi honoræ memoriæ abbatis Rothlandi et reprehensionis nostræ pateant.

CIRCA EUMDEM ANNUM.

RENALLUS

MAGISTER SEDIS BARCHINONENSIS

NOTITIA.

(Augustinus THEINEBUS, *Disquisitiones criticæ*, pag. 357.)

In fine codicis bibliothecæ Barberinæ Romæ, num. 2864, versus quosdam ascriptos detegimus qui ex Renalli opere *De corpore Christi* desumpti sunt. De hoc Renallo, qui, uti ex nostra inscriptione patet, Barchinonæ magister fuit, nihil certi afferre possumus. Nicolaus Antonius, doctus Hispanus, præter illius nomen aliud nihil habet quam quod S. Eulaliæ, quæ sub Diocletiano martyrium passa est, vitam scripserit (1). Sed de hac etiam vita Tomayo (2) et hagiographi Bollandiani altum silent (3).

Renalli, seu, uti Antonius illum vocat, Raynaldi, opus tempore Berengarii Turonensis, et quidem contra ejusdem errores de sancta eucharistia, conscriptum esse videtur. Versus ex eo excerptos hic subiungendos esse duximus.

(1) Bibliotheca Hispana vetus. Matriti, 1788, t. II, p. 376. in fol.

(2) Ad 12 Februarii t. I, p. 100. Martyrologii

Hispani. Lugduni, 1651, in fol.

(3) Acta SS. ad d. cit, t. II, p. 576,

VERSUS

Excerpti de libro Renalli magistri Barchinonensis Gerundensis de corpore Christi.

Quatuor in sacro signantur de corpore Christi

Quod monstrat fidei plena Deo ratio,

Oblatum quod sit, a quo, pro quo datur, aut cui

Se sibi dat Christus; se dat in hoc, quod homo,

Sed sibi, quod Deus est; quoniam summæ deitatis

Offert se Christus, pro fidei sobole,

Scilicet Ecclesia, quam participem Deitatis

Assumens in se glorificando facit.

C Quomodo panis et solummodo sacramentum et non adhuc caro Domini.

Hic noster panis prius est communis et ille,

Oblatus, sumptus fiat ut ipse caro.

Est sacramentum, sacra signum pietatis.

Et panis nondum vera caro Domini.

Sed non communis panum semotus ab usu,

Sed signum sacrari rem quia significat.

Quando sacramentum et res sacramentum, quia retinet speciem panis, res quia vera caro Domini est.

Postquam sacrat cum Christo sacrate sacerdos

In nexu pacis, in gremio fidei,

Ecclesiaeque domo, quæ dicitur unio, per quam

Sponsa suo Sponso jungitur Ecclesia,

Inspirante Deo, natura prior benedicta.

Vera caro Domini est, et remanent species

Dum sacramento res est caro vera creantis.

Sed sacramentum dicitur esse, ideo

Quod retinet species non vi panis remanente

Fit natura prior vera caro Domini.

Quod panis non accipitur in sacramento secundum formas, sed secundum vim materialem et temporalem, quæ transit in vim æternam, scilicet in æternam vitam.

In sacramento panis non sumitur ille

In quantum panis vi, sed in hac propria

Quod manducanti dat vitam temporis hujus;

A Hæc oraria vie sanctificante Deo

Transit in æternam vim, quam sumens homo digno

Vivit in æternum vi satiatus ea.

Ipsa quidem formas habet illas spirituales

Quæ nequeunt cerni corporeis oculis.

Illa quidem virtus formam quam panis habebat,

Sed non naturam suscipit, et retinet.

Quod in sumendo desinit esse sacramentum et remanet tantum res.

Jam sacramentum in sumendo desinit esse,

Discedunt formæ, res ea sola manet,

Illa vero Domini substantia vivificatrix

Qua redit ad vitam mortua nostra caro.

Nos reficit, redimit, jungit; cœna, cruce, patre,

B His tribus; hæc tria rex pacificator agit.

Dum caro libatur Christi, pietas renovatur,

Et pietate nova, fit caro nostra nova.

CIRCA ANNUM EUNDEM.

MARIANUS SCOTTUS

NOTITIA

IN MARIANUM ET EJUS CHRONICON.

(G. WAITZ, Proœm. ad Chronicon Mariani Scotti, ap. PERTZ, *Monum. Germ. hist. Script.* V, 481.)

Chronicon Mariani nomine inscriptum in pluribus iisque inter se valde diversis codicibus legitur. Ex quibus primo loco nominandus est :

1) Codex Palatino-Vaticanus n. 830, mbr., s. XI, 4to maii, qui foliis constat 170. Hunc jam alii autographum dixerunt (1); id quod accuratius libri perscrutatione comprobari videtur. Nam non solum brevis quæ additur continuatio aliis scripta est calamis, sed ipsum quoque Chronicon non uno tempore neque una manu scriptum est. Alia enim folia 2-25 et 150 sqq., alia folia 26-149 exaravit; illa litteris quas dicunt minusculis quales in plerisque

C sæc. XI codicibus inveniuntur, hæc diversa plane scriptura, Irice sive Hibernica, quippe quæ cum codicibus hac lingua scriptis prorsus conveniat. Hanc primam vocamus, illam vero, cui non solum ultimi Chronici anni debentur, sed qua etiam plurimæ additiones tam in textu quam in margine factæ sunt, secundam. Utra Mariano sit tribuenda queritur. Prima manu in margine superiore hæc scripta sunt fol. 33 : *Sœm* (2) *dôn indiv amélbrigte clusenair in Mugantia isin dardóen riasfél Petair isin cetblia dendegáid* ¹ *i. isin blia irromqbat* ² *Digmail* (*rin* ³ *Lagen. et isin fide*) *cetra* ⁴ *blia tanacsa Aalbain*

VARIAE LECTIONES.

¹ ita lego; dennegaid postea correxisse videtur. ² irromarbat diarmait legenda sunt. ³ quæ uncis inclusi huc pertinere puto; v. scripturæ specimen et not. 2. ⁴ cetna?

NOTÆ.

(1) Pagius, Crit. ad Baronium, a. 853, n. 14, ed. Lucæ XIV, p. 425 : *Exemplar istius Codicis servatur nunc Romæ in conventu Sancti Isidori, sed autographum ad bibliothecam Vaticanam aut ad aliquam aliam Urbis bibliothecam pertinebat.* Hoc vero vocabulum apud ejus temporis auctores non nisi illum significat codicem ejus exemplum factum est. — Pagium fortasse secutus est Schannat Hist. Fuld. p. 60. Codicis illius etiam Mabillon Ann. IV, p. 583, mentionem facit.

(2) Certam horum locorum interpretationem non dum nancisci potuimus. — De Mogontia et fortasse

D etiam de monasterio S. Albani hic sermo est, nisi Aalbain ad Scotiam referre velis. De verbis *amélbrigte clusenair* vide infra not. 19. *Diarmait* nomen Iricum est; quæ sequuntur regem Lageniæ indicant, quem a. 1072 obiisse ex Chronico constat. V. cl. Leo monente *isin blia (bliadha?) irro marbat*, etc., vertenda sunt: « in eo anno postquam occisus est Diarmait rex Lagen., » *cetna blia* vero: « in quarto anno. » Anno 1076 (1098), id est quarto post a. 1072, Marianum librum scripsisse, infra videbimus.